

ЗЕЛЕНИ ДОГОВОР ЗА СРБИЈУ

ПРОГРАМ СТРАНКЕ ЗАЈЕДНО ЗА СРБИЈУ

Јул 2021.

ЗА СРБИЈУ, ЗАЈЕДНО

Политичка, економска и друштвена ситуација у Србији захтева хитну мобилизацију свих политичких организација, покрета и грађана, који желе достојанствен живот. Сада је време да **заједно** одбранимо демократију. Сада је време да се супротставимо све већим друштвеним поделама, неједнакостима и говору мржње који је окупирао наш јавни простор. Основни темељи нашег опстанка уздрмани су, а перспективе обичног човека угрожене. Зато је сада време да се **заједно** боримо за социјалну правду, поштовање људских права и очување нашег природног окружења. Грађани су изгубили поверење у политичке странке, институције али и наду у промене. Наш је задатак да их уверимо да су промене могуће и да **заједно** можемо стати на пут ауторитаризму, популизму и неправди.

Окупљањем широког фронта - око грађанске платформе која је отворена за политичке странке, грађанске и зелене покрете, удружења, синдикате и појединце, створићемо ослонац грађанкама и грађанима који су тренутно препуштени себи, и **заједно** изаћи пред бираче са програмом економског и социјалног развоја за све. Политика не може зависити од воље или милости једног човека или једне партије. Зато желимо да створимо ново политичко окружење у којем ће принцип солидарности и одговорности према јавном интересу и према грађанима превазићи доминантни модел партократских, партикуларних и себичних интереса који су нарушили темеље здравог демократског друштва.

ТРИ ТАЧКЕ: НАШЕ СТРАТЕШКО ОПРЕДЕЉЕЊЕ

- 1. НОВИ ЉУДИ У ПОЛИТИЦИ** - Србији су потребни нова енергија и нови људи, без терета прошлости, који нису одговорни за пропуштене шансе и који су истински посвећени одрживом развоју.
- 2. СРБИЈА НА ЗАПАДУ** - Један стуб спољне политике. Нема јаке Србије уколико није уређена на истим начелима као и западне демократије. Поштовање људских, грађанских и политичких права и слобода су темељ за снажне државе. Ово је предуслов за напредак економије. Нове инвестиције, знатно боље плаћена радна места, повећање буџетских прихода, велико унапређење у просвети и здравству могући су само ако наша земља постане другачија. Партнерство са Европском унијом и САД, природан су пут за стабилност, демократију и здраву економију засновану на владавини закона.
- 3. РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ У НАЈКРАЋЕМ РОКУ** - Време не ради за Србију. Последњих тридесет година су деценије пропуштених шанси. Нема изгледа ни знакова да ће у следећих пет или десет година Србија бити у бољој прилици за решење овог питања. Државни интерес и интерес свих грађанки и грађана, јесте да пронађемо то решење. Тражимо да будемо укључени у овај процес.

НАШИ ЦИЉЕВИ

- 1.** Бољи квалитет живота људи уз еколошку одговорност према садашњим и будућим генерацијама;
- 2.** Смањење свих врста неједнакости: социјалних, економских, правних, регионалних и неједнакости у приступу јавним услугама и добрима;
- 3.** Реализација децентрализованог, локално усмереног развоја;
- 4.** Јачање енергетске и пољопривредне самосталности и одрживости Србије;
- 5.** Безусловна заштита природних ресурса и излазак из коришћења фосилних горива;
- 6.** Унапређење образовања и науке, савременог културног и уметничког стваралаштва кроз подршку истраживањима, иновацијама и слободи изражавања;
- 7.** Подстицање економске демократије, смањивање прекарних облика рада и јачање преговарачке моћи радника кроз квалитетну регулативу у области радних односа и синдикалног организовања;
- 8.** Дефинисање развојних приоритета у отвореним демократским процесима с грађанима;
- 9.** Јачање кључних полуга социјалне државе : образовања, социјалних услуга, здравства и културе;
- 10.** Модернизација јавне инфраструктуре и одбрана јавног добра и јавних услуга од приватизације и дерегулације;
- 11.** Реформисање постојеће социјалне државе према начелима универзалности, еманципације, равноправности са посебним освртом на родну равноправност;
- 12.** Осигуравање родне равноправности у свим доменама живота, спречавање и борба против насиља над женама и насиља у породици;
- 13.** Залагање за феминизам у политици кроз принцип равнотеже у преузимању задатака и одговорности, већем учешћу жена у доприносу демократији кроз ненасилну комуникацију и деловање;

- 14.** Заштиту темељних права и слобода сваке особе без обзира на порекло, националност, веру, расу, политичко опредељење, пол, сексуалну оријентацију, родни идентитет, родно изражавање и друга обележја;
- 15.** Креирање праведног и прогресивног пореског система, уз уважавање реалних могућности грађана;
- 16.** Јачање и повратак поверења институцијама које ће јемчити једнакост свих грађана пред законом и омогућити предвидљивост правног система;
- 17.** Борба против клијентелизма и корупције које су државу и друштво од почетка 1990-их отеле из домена јавног интереса и ставиле их у службу приватних интереса;
- 18.** Организација управног апарата као јавне службе, која се ослања на потребама грађана;
- 19.** Спровођење истинске децентрализације, укључујући локалне самоуправе и Аутономну покрајину Војводину, како би им се осигурали ресурси за локално усмерен развој;
- 20.** Стварање отворене и транспарентне управе, с развијеним инструментима грађанског надзора и других облика учешћа грађана у доношењу одлука;
- 21.** Јачање демократских институција и унапређивање облика представничке и директне демократије.

ЗЕЛЕНЕ ПОЛИТИКЕ И СРБИЈА У 21. ВЕКУ

Наш Програм почива на визији развоја Србије засноване на зеленим политикама. Наше економске и социјалне политике окренуте су ка будућности са циљем стварања праведног, зеленог, солидарног и просперитетног друштва.

Идеје о зеленој трансформацији данас су препознате у целом развијеном свету као једино решење за наше одржање и за сигурну будућност свих генерација. Ми ћемо бити гласноговорници управо тих идеја. Наш "Зелени договор за Србију" ослања се на пут за који се определила Европска унија кроз "Европски зелени договор". То је **заокрет ка зеленој економији**, који ће омогућити отварање нових радних места. Оваква економија може да обезбеди услове за социјалну и генерацијску правду, и демократију која укључује грађане у доношење одлука, а не користи их као параван за стварање одрођених политичких елита. Зелена економија се заснива на поштовању владавине права и поштовању разноликости у друштву. Она није само визија лепшег и бољег друштва, већ је прагматичан одговор на потребе друштва. Данас су европске вредности добиле још конкретнији облик. То су вредности које воде човечанство ка одрживом развоју, здравој животnoj средини и квалитету свакодневног живота грађана. Захваљујући свом географском положају и природним ресурсима Србија још увек има шансу да постане развијена и модерна држава, да обезбеди грађанима сигурну будућност под условом да одмах крене у зелену трансформацију. Политика развоја коју данас нуди Влада Србије је застарела, заснована на старим, прљавим технологијама, на смањењу зелених површина и на градњу која на кратки рок развија грађевинску индустрију, али на дуги рок уништава наше перспективе. Ми хоћемо да се прикључимо савременим тенденцијама развоја, а она је заснована на зеленој и **циркуларној (кружној) економији**. Овај економски модел заснива се на рационалном и одрживом коришћењу извора енергије, воде и хране. Он такође омогућава отварање нових и квалитетних радних места.

Наш опстанак је повезан са ограниченим и расположивим изворима енергије, воде и хране. Морамо их рационалније и ефикасније користити. Наша економија тренутно се заснива на прекомерном коришћењу и уништавању природних ресурса, хипер производњи, краткорочној употреби производа и стварањем огромне количине отпада насталог неконтролисаним одлагањем тих производа. Зато Србија мора да се придружи европским настојањима који воде ка замени тог економског модела одрживом, циркуларном економијом која максимално користи обновљиве ресурсе, а чува необновљиве. Србија, као и ЕУ мора да инвестира у **обновљиве изворе енергије**, побољша рециклажу и забрани штетне пестициде. Уместо да континуирано трошимо више ресурса, морамо да трошимо паметније и умерено. Желимо да производи трају дуже и да се олакша њихово поправљање повећањем трајања гаранција за борбу против планираног застаревања. Треба зауставити компаније да јестиву храну бацају као отпад. Пластика која се не може рециклирати мора бити опорезована или забрањена, док истовремено развијамо одрживе алтернативе и циљеве рециклирања и поновне употребе. Залагаћемо се за строга ограничења увоза отпада и

увођење пореза на вађење сировина. Обезбедићемо инвестиције у обновљиве изворе енергије. Побољшаћемо систем рециклаже. Забранићемо **опасне хемикалије** и штетне пестициде. Залажемо се за строга ограничења увоза отпада и увођење пореза на вађење сировина. Увешћемо посебна правила за управљање амбалажним отпадом, стакленом амбалажом, отпадом од хране и решавање проблема отпадних вода. Увешћемо посебан систем накнада у области животне средине - од казни за загађивање животне средине, до пореза у области саобраћаја и енергетике.

Србија као потписница Париског климатског споразума, мора да поштује свој део одговорности. Неопходна нам је **нова енергетска и климатска стратегија, која ће бити амбициозна, реалистична, али и спроведена**, нови стандарди и мере који ће надокнадити велико кашњење на плану очувања животне средине и које ће омогућити улагање у зелену индустрију. Грађани желе чист ваздух за шта је потребан читав низ мера а пре свега смањење индустријских загађења.

Климатске акције и економски раст се међусобно не искључују. Напротив. Улагање у нове зелене технологије ствара нова радна места, подстиче иновативност и омогућава сигурну будућност. Нове, зелене технологије ће у Србији имати предност, а загађивачи бити дужни да санирају сву штету коју начине животној средини.

Да би постигла климатске циљеве, Србија се мора приближити циљевима који воде ка **укидању фосилних горива до 2050. године, уз гашење термоелектрана**. Коришћење фосилних горива нема будућност, а и у садашњости чини велике проблеме за наше здравље. За нас је значајно да процес замене Србија отпочне што пре, а први наш задатак биће поступно смањење и укидање експлоатације и коришћења лигнита, нискокалоричног угља.

Борба против **енергетског сиромаштва** мора постати наш први приоритет. Наш циљ је да помогнемо сиромашним домаћинствима да пређу на чистије начине грејања. Улагање у енергетску ефикасност двешће до смањења потрошње. Подржаћемо јавне инвестиције и субвенције у социјално, приступачно и енергетски ефикасно становање. **Енергетска ефикасност**, уштеда енергије и увођење чистих енергија морају да буду у центру енергетске политике. Прелазак на обновљиву енергију, као што су енергија ветра или соларне енергије, смањиће загађење, створити радна места и оснажити грађане да играју активнију улогу. Установићемо потупну забрану изградње малих, деривационих хидроелектрана на територији Републике Србије, будући да овај начин производње електричне енергије у укупном билансу производње учествује са изразито малим процентом, а да су његови утицаји на природу катастрофални.

Увешћемо систем прецизне процене и мониторинга емисије штетних гасова. Увешћемо и посебан порез на штетне гасове. Истовремено, држава мора да направи прецизну анализу трошкова и план акције који подразумева редослед корака ка укидање експлоатације угља. Грађани морају имати праве **информације** о стању у којем се налази природна средина и узети учешће у одлучивању у вези са заштитом животне средине. Увешћемо механизме сталног, благовременог и транспарентног мерења концентрација свих

загађивача у ваздуху, води и земљишту. На основу потреба примењиваћемо конкретне мере које ће обезбедити вредновање од стране грађана и одговорност загађивача.

Неопходна је и боља заштита потрошача, које подразумева правилно информисање људи о томе шта њихова храна садржи, одакле долази и како је произведена. Водићемо рачуна о природним ресурсима, уз императив да се побољша квалитет земљишта, воде и ваздуха за генерације које долазе, а не да га буде деградиран.

Креирање будуће пољопривредне политике земље ће бити инклузиван процес, који ће обезбедити учешће свих релевантних актера агробизнис сектора земље, почевши од пољопривредника и задруга, преко агробизнис компанија, до факултета и пољопривредних научно-истраживачких организација, а уз пун допринос цивилног сектора ангажованог у пољопривреди.

Полазни принципи будуће пољопривредне политике Србије ће бити: (1.) више новца за пољопривреду преко повећања аграрног буџета. Да је Србија данас у ЕУ, могла би да рачуна на четири пута више новца за пољопривреду. (2.) поједностављење, убрзање и увођење потпуне транспарентности у процес исплате субвенција у пољопривреди. (3.) пољопривреда препозната као кључни чинилац у области заштите животне средине. (4.) Креирање мера пољопривредне политике које ће стимулисати покретање нових и дугорочни развој постојећих послова у агробизнису, уместо куповине краткотрајног социјалног мира Србија. (5.) Према званичним статистичким подацима, Србија наводњава око 3% својих површина и тиме се сврстава на зачеље Европе. Изградња система за наводњавање буџетским средствима ће бити један од приоритета. (6.) Дигитална пољопривреда - од паметног наводњавања, преко прецизне пољопривреде, софистицираних временских прогноза, дигитална решења чине агробизнис ценовно ефикаснијим, предвидљивијим и сектором у све већој мери отпорним на временске услове. Нове технологије могу бити врло доступне и нашим пољопривредницима, поготово уз помоћ државних субвенција.

Пољопривредне субвенције преусмерићемо на одрживу пољопривреду. Наш план подразумева субвенције свим пољопривредницима у износу од 200 евра по хектару, обезбеђивање воде за наводњавање до сваке њиве, струје за наводњавање у сваком атару, 50% бесповратних средстава за све инвестиције у пољопривреди исплаћено унапред и пољопривредне кредити са 1% камате.

Иако Србија још увек није чланица ЕУ, она има интерес да њена **аграрна политика буде у потпуности компатибилна са оном коју примењује ЕУ** у овој области и у годинама пре самог чланства. Сви европски ЕУ стандарди везани за пољопривредне производе, пре свега храну, у смислу квалитета и рока употребе, важиће и у Србији, како домаћи производи не би имали нелојалну конкуренцију. Хармонизација са ЕУ ће омогућити Србији да се на светској сцени представи као извозник који нуди квалитет и стандарде као и ЕУ али по нижој цени, па ће и спољнотрговинска размена са земљама ван ЕУ и региона Западног Балкана бити увећана. Компатибилност са ЕУ (чак и у годинама када Србија није још увек чланица) гарантоваће пуно

коришћење ЕУ фондова како у предприступној фази тако и у првим годинама чланства у ЕУ (а искуство нових земаља ЕУ показује да то најчешће није био случај услед њихове неприпремљености).

ГРАЂАНИ У ЦЕНТРУ ПОЛИТИЧКОГ ОДЛУЧИВАЊА

У темељу демократских зелених политика јесте омогућавање директног учешће грађана. За остварење нашег програма борићемо се кроз **нову политику**. Политику која отвара врата најширем кругу грађана и кандидата и која враћа поверење у политичке процесе и демократске институције.

Наш Програм се заснива на владавини права и истинском поштовању људских права. **Одбрана владавине права**, принципа поделе власти и битка против ауторитарних вођа и популистичких неистина, наш је приоритет и у томе морамо бити **заједно**. Права опозиције односно политичке мањине, морају добити своју потврду у пракси. Права свих мањина морају бити обезбеђена а свака дискриминација снажно спречена.

Нама је потребна промена доминантог политичког окружења. **Нова политичка култура**, која се не заснива на вољи и милости моћника него на закону и правди. Желимо да подржимо организације цивилног друштва, независне медије, новинаре истраживаче мерама подршке и оставити их да буду самостални у свом раду. Демократија може функционисати само када је подржавају **слобода говора и независни медији**. Желимо да повећамо подршку истраживачком новинарству и бранимо новинаре који су под притиском. Само **заједно** можемо да пружимо заштиту активистима, новинарима и узбуњивачима који долазе до значајних информација у јавном интересу. Желимо живу демократију на свим нивоима: од локалног до регионалног и националног. Морамо се **одбранити од насиља**, уцењивања и недозвољеног утицаја на вољу бирача изборе, ширења дезинформација и подстицања мржње. За то ћемо се борити свим демократским средствима од институција до грађанских протеста.

Због тога морамо примењивати уставно начело **поделе власти** које подразумева јаку Народну скупштину, Владу одговорну грађанима и независно судство. За нас је добра Влада само добро контролисана Влада.

Због тога, по угледу на неке земље које су се успешно суочиле са овим проблемом, **залажемо се за увођење претходних избора**. Истинска промена је могућа само ако људима вратимо поверење да њихов глас нешто значи, да је њихово уставно право да бирају и буду бирани стварно, и да је то и даље једина могућност да грађани утичу на политичке одлуке. Претходним или предизборима правимо видљиву алтернативу у односу на владајућу структуру која се заснива на власти једног човека. Ми желимо да слободно и поштено бирамо ко ће да предводи борбу против те власти. Предизбори оживљавају демократску политичку сцену, отварају простор за нове идеје, за некорумпиране политичке представнике, мобилизацију активиста и чувара кутија и омогућавају истинску политичку конкуренцију. Предизбори су и додатна гаранција да ће наши политички представници имати већу одговорност према онима који су их бирали.

Кроз претходне изборе, отварамо простор за **реформу изборног система**. Желимо да политичари буду одговорни грађанима, а не партијском руководству. Србија ће имати више изборних јединица и на парламентарним изборима бирачи ће гласати по преференцијалном пропорционалном систему који подразумева могућност да заокруже било ког кандидата на страначким листама. На локалним изборима, градоначелници ће се бирати директно.

Желимо да наши политички представници буду они који ће бити посвећени спровођењу "Зеленог договора за Србију".

Србији је потребна организационо **одржива мрежа судова**, која ће обезбедити грађанима уставно право на приступ суду. Организациона реформа је потребна и како би се заостали стари и новоприспели предмети решавали у складу са правом грађана на суђење у разумном року. Носиоци друге две гране власти, а поготово извршно-политичке, морају се придржавати законске обавезе да својим поступањем и понашањем одржавају поверење у независност и непристрасност судија и судова. Од посебног је значаја темељна реформа тужилаштва, која мора напустити стари совјетски модел устројства у којем је практично само један тужилац – републички јавни тужилац – истински самосталан орган. Да би тужилаштво могло да извршава своју Уставом и законом предвиђену улогу органа који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости, оно у институционалном и оперативном смислу мора остваривати неопходан степен контроле над радом полиције.

У ту сврху је потребно озбиљно размотрити модел, који су усвојиле многе земље, по којем се оснива посебна полицијска јединица која је под директном контролом јавног тужилаштва. Рад јавног тужилаштва мора бити у што је могуће већој мери јаван, јер често постоји оправдани интерес јавности да буде обавештена о најзначајнијим корацима предузетим у кривичном гоњењу одређених лица. У склопу реформе, посебно је потребно испитати у којој мери је постојећи организациони модел Тужилаштва за организовани криминал и посебних одељења виших јавних тужилаштва за сузбијање корупције био делотворан у остваривању прокламованих законских циљева

сузбијања најтежих кривичних дела. Неопходно је обезбедити интегритет, функционалност и самосталност Уставног суда Републике Србије.

У градовима и општинама увешћемо принцип **директног грађанског одлучивања** о најзначајнијим пројектима за грађане и њихове локалне заједнице. Велики грађевински пројекти могу се реализовати само након одговарајућих консултација са локалним заједницама у којима се ти пројекти планирају. Грађани као порески обвезници имају право да располажу новцем из буџета бирајући шта ће се даље стварати и развијати од тих прихода. Грађани морају бити иноформисани о стратегијама урбаног планирања, руралног развоја, улагања у инфраструктуру. Нико нам не може одузети право на заштиту природних станишта и наше културне и природне баштине.

БОЉИ УСЛОВИ ЖИВОТА И СТУБ СОЦИЈАЛНИХ ПРАВА

Финансијска криза, политике штедње и ефекти пандемије ЦОВИД-19, оставиле су широм света, милионе људи у сиромаштву. У Србији више од два милиона грађана живи у ризику од сиромаштва или социјалне искључености, а око пола милиона у апсолутном сиромаштву јер немају новац ни за егзистенцијалне потребе. **Борба против сиромаштва** и борба против неједнакости морају бити камен темељац свих економских и социјалних политика. Немогућ је економски и социјални развој чији је резултат повећање сиромаштва и погоршање јавних услуга. Нико не сме бити запостављен, маргинализован и заборављен. Мера развоја друштва, мери се кроз њен однос према њеним најрањивијим члановима друштва.

Свако треба да има право на пристојан приход и основне јавне услуге. Морамо да реформишемо економски систем тако да омогућава свакоме право на достојанствен рад. Нови зелени послови усмерили би милијарде у одржива улагања и иновације. У сарадњи са синдикатима, желимо да обезбедимо **плату за живот** - минималну зараду довољну за достојанствен живот.

Основна социјална права попут приступа здравственој заштити, становању и образовању наш су приоритет.

У области **радних права**, желимо Србију у којој млади више не морају да бирају између незапослености и емиграције, где жене нису дискриминисане на послу а власници малих предузећа не трпе због нелојалне пореске конкуренције или притиска партијске корупције. Потребно је изградити систем и финансирање преквалификације, целоживотног учења и преласка на нова радна места, пружајући социјалну сигурност и ублажавајући несигурност. Подржавамо право радника да организовано, кроз **синдикате**, учествују у колективном преговарању, социјалном дијалогу, и утичу на свој радни положај. Борићемо се против свих облика радне експлоатације и присилног рада.

Инсистираћемо на појачању инспекције рада и гаранције за решавање здравља и безбедности на раду у нашем законодавству. Потребно је **регулисати нове облике рада**, флексибилно радно време, рад на међународним платформама, рад на даљину.

Обезбедићемо минималну зарату која ће покрити основне егзистенцијалне потребе.

Према званичним подацима, грађанин Србије очекивано живи краће од грађанина Европске уније за више од пет година. Здравље наших грађана морамо пре свега заштитити борећи се против загађења ваздуха и воде и заустављајући пластични отпад. Значајан је пораст болести изазван деградацијом животне средине и нездравим начином живота. Хемикалије, хормони, нитрати или микро пластика у нашем прехранбеном ланцу представљају опасност по наше здравље. Уништавање природних станишта, утиче и на ширење нових болести и пандемија.

Универзално здравствено осигурање, смањење неједнакости у приступу здравственим услугама и лековима, цивилизацијски је циљ. **Нова здравствена политика** треба да се усредсреди на превенцију физичких и менталних обољења, а не само на њихово лечење. Она такође треба да се заснива на обезбеђивању довољног броја лекара по броју становника који је тренутно у паду.

Примарна здравствена заштита и изабрани лекар треба да буду основ здравственог система.

Грађани би требало да задовоље највећи део својих здравствених потреба код изабраног лекара у примарној здравственој заштити. Грађани би требало да имају право слободног избора лекара у примарној здравственој заштити без обзира да ли су у државној или приватној пракси.

Лекари у приватној пракси би требало да имају право да издају упуте и рецепте као и изабрани лекари у државним установама. Лекари специјалисти из болница би требало да део својих прегледа обављају у домовима здравља, како би се избегло непотребно исцрпљивање пацијената за одлазак од установе до установе. РФЗО би требало да омогући обављање специјалистичке дијагностике и лечења у приватној пракси за све оне здравствене услуге које државне установе не могу да пруже или се на њих

дуго чека. Здравствене књижице би требало укинути, а за неопходне здравствене услуге је довољно имати личну карту. Заказивање прегледа и лечења код специјалисте, као и праћење пацијента треба да обавља изабрани лекар, а не сами грађани. Лечење свих грађана треба да се обавља у најбољим специјализованим центрима за поједине области медицине, а не да сви раде све. Здравствене установе би требало да буду јавно рангиране по резултатима свог рада и успешности како би грађани имали увид и могућност да изаберу најбољу установу и најбоље лекаре. Државно здравство се мора ослободити утицаја политике и странака кроз јавни избор најспособнијих професионалаца да управљају здравственим системом. Врхунски лекари би требало да раде свој посао, а способни менаџери да руководе здравственим установама.

ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА У ЦЕНТРУ ЈАВНИХ ПОЛИТИКА

Образовање је предуслов за остварење свих развојних политика и економског и социјалног напретка. Без грађана који су образовани, информисани, оснажени вештинама да унапреде свој живот, разумеју свет и укључе се у политичке процесе, никакав напредак није могућ. Улагање у образовање је најзначајније улагање у будућност. Због тога ћемо повећати буџет на 7% јер су финансирање независних научних истраживања и иновација наш су приоритет.

Основно и средње образовање мора бити бесплатно и доступно свима. Високошколско образовање мора приступачно свима и прилагођено новим изазовима и конкурентности на светском тржишту рада. Савремено образовање треба да оспособи људе за развијање вештина потребних у зеленој информационој економији и омогући њихово сналажење и одговор на брзе промене у свим сегментима живота. Свако треба да има прилику за целоживотно учење и промене у каријери. Обезбедићемо систем целоживотног учења како би се наши људи лакше и брже прилагођавали новим условима рада, обезбеђивањем квалитетних радних места.

Модерна Србија не може да се гради без **политика заснованих на чињеницама**, знању и науци. Желимо да знатно повећамо финансирање независних истраживања и иновација како бисмо се суочили са великим изазовима и ишли раме уз раме са развијеним светом. Због тога ћемо подстаћи сарадњу са међународним универзитетским, научним и истраживачким центрима, омогућити размену студената и научника, користећи расположиве фондове Европске уније.

На основном нивоу, желимо да успоставимо систем образовања који ће изнедрити функционално писменог ученика који је у стању да критички размишља, који је образован да у будућности буде компетентан и конкурентан, као и активан учесник друштвеног живота заједнице. Промене за које се залажемо су: наставак реформе проблемске и пројектне наставе; смањење броја ученика по одељењу, национална тестирања ученика у циљу континуаног праћења и вредновања постигнућа ученика; реформа наставних планова и програма (смањење броја часова и наставних предмета у основној школи); улагања у постојеће школе; модернизација опреме – сви морају имати компјутере и интернет, стипендирање најбољих ученика.

Образовање се ослања на мотивисаног просветног радника, који је цењен и признат у друштвеној заједници. То подразумева: боље плате; платне разреде и могућност напредовања које ће се вредновати кроз зараду просветног радника; вредновање рада наставника у вези са постигнућима ученика (национална тестирања); растерећење просветних радника административним пословима (измена систематизације радних места и прерасподела радних ангажовања); јавна признања за постигнућа у раду (уз постојање јасних критеријума); промене у универзитетском школовању наставног кадра (учитељски факултет постаје и наставнички факултет) – измена курикулума; системско уредјивање јасне законске процедуре и селекције при запошљавању просветних радника (тестирања приликом запошљавања; променити концепт полагања државног испита и стицања лиценце). Пракса стицања лажних факултетских диплома и доктората мора бити заустављена, кроз процес акредитације и рангирања високошколских установа. Гарантоваћемо аутономију Универзитета, зауставити сваки политички утицај и учешће политичких функционера у управљању Универзитетом.

Право на учешће у културном животу је основно људско право. То није само област деловања за уметнике и запослене у култури већ је улагање у културу, дугорочно улагање у самосталне, задовољне грађане и грађанке. Због тога ћемо повећати буџетска издвајања за културу на 2%. Приступ културним садржајима је извор креативности, разумевања, толеранције и осећања припадности и благостања. То је и економска категорија јер је у питању и индустрија која запошљава људе, и ствара нову вредност. Залажемо се за доследну примену међународних културних конвенција које гарантују културну разноликост, уметничке слободе и заштиту наше културне баштине која је, као и природа, неодвојива од нас и нашег постојања.

Слобода уметничког изражавања је неприкосновена. Обезбедићемо средства за зелене инфраструктурне пројекте у култури, као и за програмске трошкове. Наше установе нису само зграде у којој уметници проводе радно време, већ су пре свега простори за стваралаштво. Пронаћи ћемо напуштене индустријске или војне објекте и отворити нове креативне просторе за уметнике, за младе и за све оне којима је потребан простор за стварање, играње, промишљање, разговор. Средства за подршку креативним индустријама, приватним манифестацијама и иницијативама које остварују профит, обезбедићемо кроз посебне фондове за развој туризма и предузетништва. Само уметнички програм који се одвијају у оквиру ових манифестација, моћи ће и даље да конкуришу у оквиру годишњег конкурса за пројекте у култури. Посебну пажњу посветићемо самосталним уметницима и независној сцени, пре свега у обезбеђивању њиховог социјалног положаја, простора и средстава за рад. Обезбедићемо средства за програме културног образовања и подршку младим талентима, јер се културне навике стварају од најранијег узраста. Помагаћемо иновативне пројекте који повезују уметност, архитектуру и зелену градњу као део одрживог развоја градова за 21. век. Обезбедићемо учешће струке и грађана у доношењу одлука о инфраструктурним пројектима и другим интервенцијама у јавном простору. Залажемо се за деполитизацију културе, нарочито у избору руководећих кадрова. Конкурси за руководство у уставноама културе биће отворени за све уметнике широм Србије у свим установама широм Србије.

Припрема друштва за ново време подразумева улагање у дигиталне технологије, у технолошку и медијску писменост за све генерације и приступ интернету за свакога, укључујући и најнеразвијеније делове Србије.

Ми **верујемо у моћ људи** да поштују једни друге, без обзира на различите погледе, порекло, пол, сексуалну оријентацију. Упркос доминантном дискурсу који нам се намеће, ми знамо да и даље има много више онога што нас повезује, него што нас раздваја. Нећемо пристати да се различитост посматра као непријатељство. Морамо се борити за једнака права за све и истинску борбу против сваке дискриминације.

Окупљањем најширег фронта посвећеног овим идејама, ми желимо да постанемо **алтернатива која је грађанима Србије данас потребна**. Бићемо брана онима који сваку добронамерну критику према објективним недостацима у функционисању демократских институција, корупцији која је ушла у све поре друштва и политичке странке, претварају у антиевропско, екстремно и ксенофобично повлачење са европског пута Србије. Упркос свим препрекама и разочарањима, ми и даље сматрамо европски пројекат најзначајнијим историјским достигнућем нашег доба, и наставићемо борбу да се Србија нађе у Европској унији.

Будућност је зелена.

Позивамо све грађане да нас подрже у овој борби за бољу будућност.

